

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐
กับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายทวิศ ศรีเกตุ
วิทยาการปฏิบัติการ
กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ กับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายทวิศ ศรีเกตุ
วิทยากรปฏิบัติการ
ผู้เรียบเรียง

คำนำ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดว่าด้วยการปกครองของประเทศไทย นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประกาศใช้รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองอีกหลายฉบับ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย บรรดารัฐธรรมนูญ และธรรมนูญการปกครองที่มีมาทุกฉบับ มีสาระสำคัญที่เหมือนกัน คือ การยึดมั่นในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ โดยอาจมีเนื้อหาแตกต่างกันบ้างโดยเฉพาะเรื่อง สถานภาพของรัฐสภาและสัมพันธ์ภาพระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย ถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ไทยเชิงการเมืองการปกครองเป็นต้นมา

จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทำให้บทบัญญัติเปลี่ยนแปลงไปหลายประการ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบงานรัฐสภาและการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นอำนาจที่มาจากประชาชน ผู้ปกครองประเทศที่มาจากทางเลือกตั้งของประชาชนเป็นเพียงตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๕๐ คน และมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน ๑๕๐ คน เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน

จุดเริ่มต้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยได้ใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับศักดิ์สูงสุดแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองของประเทศ

รัฐธรรมนูญไทยระบุว่าประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา หมายถึง ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดให้มีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ ฝ่าย ด้วยกันคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

ปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบสองสภา แตกต่างจากในอดีตที่ใช้ระบบสภาเดียว รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับกำหนดให้ผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งแตกต่างกันไป เช่นเดียวกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญและวินิจฉัยข้อขัดแย้งข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕-ปัจจุบัน ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแล้วทั้งสิ้น ๒๐ ฉบับ

ทำไมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ

กฎหมายนั้นถือเป็นระเบียบและกฎเกณฑ์ที่สังคมใช้ในการสร้างความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามแก่สังคมมนุษย์ กฎหมายนั้นหมายถึง กฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของบุคคลในสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมจะต้องปฏิบัติตามหรือควรปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะได้รับผลร้ายที่เป็นสภาพบังคับหรือถูกลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐนั่นเอง และในด้านกฎหมายนั้น กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทของกฎหมายทุกประเภทในรัฐ โดยรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจสูงสุดของรัฐ คือ เป็นกฎหมายที่วางโครงสร้างของระบบการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญที่ชัดเจน คือ รัฐธรรมนูญแสดงให้เห็นแหล่งที่มาของอำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตย เพราะอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ฉะนั้นแหล่งที่มาหรือการใช้รัฐธรรมนูญจึงปรากฏในกฎหมายรัฐธรรมนูญในการกำหนดการได้มาและการใช้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแสดงฐานะของประเทศ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ในการดำเนินการติดต่อกับต่างประเทศหรือแม้แต่การกำหนดความสัมพันธ์กับนานาประเทศ ทำให้รัฐอื่นหรือประเทศอื่นเห็นการมีอำนาจอธิปไตยของรัฐนั้นประเทศนั้น นั่นก็คือการมีอิสระเหนืออำนาจใด ๆ หรือการมีเอกราชนั่นเอง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังมีความสำคัญในลักษณะที่ช่วยในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศแต่ละประเทศชัดเจนขึ้น และภาพรัฐหรือภาพของประเทศจะเป็นอย่างไรก็อยู่ที่การมีและการใช้รัฐธรรมนูญในประเทศนั้นนั่นเอง สำหรับประเทศไทย พลเมืองไทยทุกคนควรรู้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ควรทำการศึกษาและอ่านบทบัญญัติต่างๆ ของรัฐธรรมนูญให้เข้าใจเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานในการเข้าใจระบบการเมืองการปกครองนั่นเอง

หลักในการปกครองประเทศ โดยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนี้

๑. กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เหมาะสม

๒. ให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เทียบธรรม และมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม

๓. คุ้มครอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม

๔. กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชนเช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ

๕. วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติไม่ชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อไม่ให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ

๖. กำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤติการณ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗. กำหนดกลไกเพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะจะได้กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป

๘. สร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน ตลอดทั้งการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ดังนี้

๑. อำนาจอธิปไตย

๒. รัฐสภา

๒.๑ โครงสร้างและองค์ประกอบของรัฐสภา

๒.๒ อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

(๑) ตรากฎหมาย

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ
- การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- การอนุมัติพระราชกำหนด

(๒) ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

- การแถลงนโยบายของรัฐบาล
- การเสนอญัตติต่าง ๆ
- กระทู้ถาม
- คณะกรรมาธิการ

(๓) ให้ความเห็นชอบสำคัญ ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

- กรณีประชุมร่วมกันของรัฐสภา
- การให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ

๓. การดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ

๔. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรที่เปลี่ยนไปจากเดิมหลายประการ โดยสรุปดังนี้

๑. **ที่มา** สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๕๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง จำนวน ๑๕๐ คน

๒. **ระบบการคิดคะแนนเสียง** ในอดีตคะแนนเสียงของประชาชนที่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นลำดับ ๑ ของเขตนั้นจะเป็นคะแนนเสียงที่สูญเปล่า ไม่มีความหมาย ไม่ได้สะท้อนนัยการเลือกตั้งที่แท้จริง ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมีหลักการคิดในการกำหนดระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการคิดคะแนน

เสียงใหม่เพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยตรงและเป็นตัวแทนประชาชนทั้งประเทศอย่างแท้จริง ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตโดยใช้ระบบ คะแนนเสียงข้างมากคือ ผู้ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และระบบ สัดส่วนมาใช้ด้วยการคำนวณแบ่งสัดส่วนให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยใช้บัตรเลือกตั้งแบ่งเขตเพียงใบเดียว ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตได้เขตละ ๑ คน และจะนำคะแนนเสียงที่เลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของทุกคนมารวมเป็นคะแนนของพรรค ทั้งประเทศ เพื่อนำไปคำนวณจัดสรรให้กับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังแสดงให้เห็นถึงไม่มีตีใหม่ทางการเมืองอีกประการหนึ่งคือ ผลการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีผลต่อการเลือกตั้งด้วย โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงมากกว่าคะแนนเสียงของประชาชนที่ไม่ประสงค์เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าเกิดกรณีที่ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งได้คะแนนเสียงน้อยกว่าคะแนนเสียงที่ไม่ประสงค์เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องดำเนินการจัดให้มีเลือกตั้งขึ้นใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดิมทุกคนจะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น

๓. การคัดเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การคัดเลือกและส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจะต้องพิจารณาบุคคลที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด เนื่องจากจะมีผลต่อคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเพื่อนำไปคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วย อีกทั้งการจัดทำบัญชีรายชื่อยังมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการพิจารณาคัดเลือกและส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เพราะเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากพบว่ามี การทุจริตและจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ จะส่งผลกระทบต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับด้วย

๔. อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดคุณสมบัติในเรื่องของอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเปลี่ยนแปลงและขยายจากเดิมที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้ประชาชนหรือคนรุ่นใหม่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น

ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญใหม่นี้ นอกจากทำให้ประชาชนคนรุ่นใหม่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ทุกคะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีความหมาย ไม่สูญเปล่า ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีกำลังใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจะส่งผลให้จำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น ไม่รู้สึกลัวเสียเวลาหรือรู้สึกลัวว่าแม้จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่บุคคลที่ต้องการเลือกนั้นคงจะไม่ได้รับเลือกตั้ง ก็เลยไม่ไปออกใช้สิทธิเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้งใหม่นี้จะทำให้ประชาชนของประเทศอยู่ร่วมกันได้ โดยไม่รู้สึกลัวว่าใครเป็นผู้ชนะหรือเป็นผู้แพ้การเลือกตั้ง นอกจากนี้ระบบการเลือกตั้งดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับทั้งบุคคลผู้สมัครและพรรคการเมือง ซึ่งทำให้ได้ทั้งคนดีและพรรคการเมืองที่เข้มแข็งด้วย

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑. อำนาจในการตรากฎหมาย

๑.๑ การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับ ดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
๖. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
๗. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
๘. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
๙. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๑๐. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๑. การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ สามารถกระทำได้โดย

- (๑) คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง
- (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๒. ขั้นตอนพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๑) การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เสนอต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๑๘๐ วัน โดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ ๓ ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอ

(๒) ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มีข้อทักท้วงภายใน ๑๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการขั้นตอนเพื่อประกาศใช้ต่อไป

ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในการนี้ให้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รัฐสภาดำเนินการขั้นตอนเพื่อประกาศใช้ต่อไป

บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจหน้าที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญและประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไปแล้วนั้นอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับดังกล่าวให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง

ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแล้ว สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ

ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดไม่แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้นตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา ถ้าศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้แจ้งให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบภายใน ๑๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย ฝ่ายละ ๕ คน เพื่อพิจารณาแล้วเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อให้ความเห็นชอบ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกิน ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่ถึง ๒ ใน ๓ ให้ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามร่างที่คณะกรรมการวิสามัญเสนอ และให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ทั้งนี้ ตามบทเฉพาะกาลยังบัญญัติให้มีการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๔ ฉบับดังต่อไปนี้จะมีผลใช้บังคับแล้ว

๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

๒. การตราพระราชบัญญัติ

๑. การเสนอ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (เดิม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเสนอกฎหมายได้เฉพาะหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยและหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ)

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ

(๔) เงินตรา ๑๑

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ นั้น ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว มติของที่ประชุมร่วมกันให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอและในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นเองหรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งระงับการพิจารณาไว้ก่อนเพื่อดำเนินการต่อไป ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันวินิจฉัยว่าการแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อไม่ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

๒. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานี้ โดยกระทำเป็น ๓ วาระ ได้แก่

- วาระที่ ๑ รับหลักการ
- วาระที่ ๒ แปรญัตติ และอภิปรายเรียงลำดับมาตรา
- วาระที่ ๓ ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติทั้งฉบับ

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบในวาระที่ ๓ แล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป

๓. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา วุฒิสภาจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้วนั้น โดยปกติจะกระทำเป็น ๓ วาระเช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร ยกเว้นกรณีที่ที่ประชุมมีมติให้พิจารณาทีเดียวทั้ง ๓ วาระ แต่ทั้งนี้วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน ถ้าวุฒิสภาพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อประกาศใช้ต่อไป

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้และส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร

- ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา ให้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อประกาศใช้ต่อไป

- ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือไม่ได้เป็นสมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนดประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง

ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อประกาศใช้ต่อไป ถ้าสภาใดสภาหนึ่ง ไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าจะอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป

สภาผู้แทนราษฎรจะยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ขึ้นพิจารณาใหม่ได้เมื่อพ้นระยะเวลา ๑๘๐ วันนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรหรือนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ทั้งนี้ระยะเวลา ๑๘๐ วันดังกล่าวข้างต้นให้ลดเหลือ ๑๐ วันในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใด คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็น ร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

หมายเหตุ ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

(๑) ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี

(๒) ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

(ก) ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ไม่ได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้สภาผู้แทนราษฎรยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

(ข) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการไม่ได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งไม่ใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวดังกล่าวไว้ว่า หากในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการธิการ การเสนอการแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายจะกระทำไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืน ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืน ให้การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วแต่ไม่ได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติและให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

๓. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

๑. การเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต้องเสนอเป็นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภา โดยผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้แก่

(๑) คณะรัฐมนตรี หรือ

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือ

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือ

(๔) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

๒. การพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยให้รัฐสภาพิจารณาเป็น ๓ วาระ ได้แก่

วาระที่ ๑ ขึ้นรับหลักการ การออกเสียงลงคะแนนใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

วาระที่ ๒ ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา การออกเสียงให้ถือเสียงข้างมาก แต่หากเป็นการแก้ไขที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนเสนอความคิดเห็นด้วย เมื่อการพิจารณาวาระที่ ๒ เสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้ ๑๕ วัน เมื่อพ้นกำหนดให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่ ๓ ต่อไป

วาระที่ ๓ เป็นชั้นลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น โดยการออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกไม่ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เมื่อมีมติเห็นชอบแล้วให้รอไว้ ๑๕ วันแล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้
บทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศได้ โดยกำหนดไว้ในหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แม้รัฐธรรมนูญจะสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ แต่ก็ไม่สามารถทำได้ในทุกกรณี เนื่องจากได้กำหนดห้าม ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้ว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำไม่ได้” การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ได้ดำเนินการด้วยกระบวนการตัดสินใจของรัฐสภาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังได้กำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย หากเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อถามความคิดเห็น

ของประชาชนก่อนด้วย ถ้าผลของการออกเสียงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม แล้วให้รอไว้ ๑๕ วัน นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ต่อไปได้

นอกจากนี้ ก่อนที่จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว หากเกิดประเด็นปัญหาเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าขัดต่อมาตรา ๒๕๕ คือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะตามมาตรา ๒๕๖ (๘) คือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาหรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี เพื่อให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยไม่ได้

๔. การอนุมัติพระราชกำหนด

โดยทั่วไปแล้วอำนาจในการตรากฎหมายเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่เนื่องจากการพิจารณาตรากฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ทำให้รัฐสภาไม่สามารถตรากฎหมายให้มีผลใช้บังคับในทันทีในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีในฐานะองค์กรที่ใช้อำนาจฝ่ายบริหารสามารถใช้อำนาจนิติบัญญัติได้ชั่วคราว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายกับที่จะเกิดขึ้นกับประเทศและประชาชนโดยรวม โดยการตราพระราชกำหนดมาใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ และเมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้วจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาพิจารณาโดยทันที เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนของประชาชนตรวจสอบหรืออนุมัติอีกครั้งว่าพระราชกำหนดนั้นสมควรใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไปหรือไม่ ถ้ารัฐสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้นแล้ว ก็ให้มีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น ให้พระราชกำหนดเป็นอันตกไป

ดังนั้น พระราชกำหนดถือเป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี (ฝ่ายบริหาร) ให้ใช้บังคับได้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เท่านั้น

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับการตราพระราชกำหนดไว้ในมาตรา ๑๗๒-๑๗๔ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ประเภทของพระราชกำหนด

๑.๑ พระราชกำหนดทั่วไป จะตราขึ้นได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดพิบัติสาธารณะ (มาตรา ๑๗๒)

๑.๒ พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตรา จะตราขึ้นในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน (มาตรา ๑๗๔)

๒. การพิจารณาพระราชกำหนดของรัฐสภา

เมื่อประกาศใช้พระราชกำหนดแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้าในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและหากรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว แต่ถ้าเป็นการตราพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีและเงินตราขึ้นในระหว่างสมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๓ วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓. ผลของการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด

๓.๑ พระราชกำหนดได้รับอนุมัติจากรัฐสภา มี ๒ กรณี คือ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนด

(๒) สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร พระราชกำหนดที่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว จะมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

๓.๒ พระราชกำหนดไม่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภา มี ๒ กรณี คือ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนด

(๒) สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร พระราชกำหนดที่ไม่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาให้พระราชกำหนดนั้นตกไป ไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น และหากพระราชกำหนดนั้น มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อน การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ไม่ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานแห่งสภานั้นส่ง

ความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องแล้วต้องมีคำวินิจฉัยภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รับเรื่อง และต้องแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าพระราชกำหนดไม่ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับใช้มาแต่ต้น

อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

๑. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖๒ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลวงมิตินใจ ความไว้วางใจ ทั้งนี้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ และก่อนแถลงนโยบายต่อรัฐสภา หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อนเพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้ การแถลงนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เปรียบเสมือนเป็นแนวทางหรือการดำเนินการต่าง ๆ ที่คณะรัฐมนตรีในฐานะฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงหรือเสนอนโยบายต่อรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อรัฐสภาจะได้ทราบว่าคณะรัฐมนตรีที่จะเข้ามาบริหารประเทศนั้นจะดำเนินการในนโยบายหรือสิ่งใดบ้างตลอดวาระดำรงตำแหน่งหรือระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐสภาจะคอยควบคุม ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการนั้นให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อไป หากคณะรัฐมนตรีไม่ดำเนินการหรือดำเนินการแต่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ หรือไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ หรือการดำเนินการนั้นก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านงบประมาณหรืออื่น ๆ ซึ่งทำให้ประเทศชาติและประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการนั้น รัฐสภาโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจควบคุม ตรวจสอบได้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ เช่น ตั้งกระทู้ถาม เสนอญัตติอภิปรายทั่วไปต่าง ๆ เป็นต้น

๒. กระทู้ถาม หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐสภา คือ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี เพื่อควบคุมตรวจสอบว่าคณะรัฐมนตรีได้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาไว้หรือไม่ “การตั้งกระทู้ถาม” เป็นวิธีการหนึ่งตามรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภา ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตรวจสอบการทำงานของคณะรัฐมนตรี โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับกระทู้ถามไว้ในมาตรา ๑๕๐ ว่า

“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภายื่นกระทู้ถามแล้ว คณะรัฐมนตรีจะใช้โอกาสนี้ในการชี้แจงปัญหาหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นได้ แต่ในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามนั้นได้ แม้การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจะไม่ส่งผลต่อคณะรัฐมนตรีให้ต้องพ้นจากตำแหน่งก็ตาม แต่ก็อาจทำให้เห็นถึงความบกพร่องในการบริหารประเทศของคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะส่งผลให้คณะรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการบริหารประเทศด้วยความระมัดระวังมากขึ้นกว่าเดิม

๓. การเสนอญัตติ ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภามีมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไร ญัตติเปรียบเสมือนกลไกอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของรัฐสภา ดังนั้นการเสนอเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณานั้นจะต้องเสนอเป็นญัตติ ญัตติจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของรัฐสภา สรุปได้ดังนี้

๑. เป็นกลไกในการตรากฎหมาย ร่างกฎหมายที่เสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณานั้น ไม่ว่าจะเสนอโดยฝ่ายคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาล องค์การอิสระ หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ตาม ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ อันเป็นญัตติหนึ่งที่จะก่อให้เกิดผลเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป

๒. เป็นกลไกในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถกระทำได้คือ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่อาจมีผลทำให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาหรือในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาหรืองานในหน้าที่ต่าง ๆ โดยไม่มีการลงมติ ซึ่งการเสนอญัตติดังกล่าวถือเป็นกลไกที่สำคัญในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

๓. เป็นกลไกในการประชุมสภา ในการประชุมสภานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งมติหรือข้อตกลง ในการดำเนินงานของสภาร่วมกัน สมาชิกผู้เข้าประชุมย่อมต้องการให้การดำเนินการประชุมสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ญัตติจึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นกลไกในการประชุมสภาให้ดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุความมุ่งหมาย

การเสนอญัตติ ปกติจะกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาทุกระดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ญัตติที่เสนอด้วยวาจา จะต้องเป็นญัตติซึ่งข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภากำหนดไว้ว่าให้เสนอด้วยวาจาได้ ส่วนใหญ่จะเป็นญัตติที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการดำเนินการประชุมสภาเพื่อช่วยให้การพิจารณาญัตติหลักหรือเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่น ญัตติขอปรึกษาหรือให้พิจารณาเป็นเรื่องด่วน ญัตติขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม ญัตติขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือการพิจารณา ญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ญัตติขอให้มีการประชุมลับ ญัตติขอให้ปิดอภิปราย ญัตติเสนอวิธีลงคะแนนเสียงในการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยหรือลับ ญัตติขอให้งดใช้ข้อบังคับการประชุม หรือญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร เป็นต้น

๒. ญัตติที่เสนอเป็นหนังสือ หรือเรียกว่าเป็นญัตติหลักสำหรับการพิจารณาของสภา โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะเป็นญัตติที่สำคัญ ๆ เพื่อที่สมาชิกจะได้มีโอกาสนำไปศึกษาล่วงหน้า เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ รวมทั้งญัตติขอให้คณะกรรมการกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ซึ่งอยู่ในรูปญัตติด่วนหรือญัตติทั่วไป เป็นต้น

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับการเสนอญัตติที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๕๑ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

- เมื่อได้มีการเสนอญัตติดังกล่าวแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ เว้นแต่ผู้เสนอจะถอนญัตติ

- เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ไม่ให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

- มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๕๒ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติ

มาตรา ๑๕๓ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ หรือมาตรา ๑๕๓ ให้กระทำได้ปีละหนึ่งครั้งยกเว้นการเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ ที่สิ้นสุดลงด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป

การพิจารณาญัตติ

เมื่อญัตติต่าง ๆ เสนอโดยถูกต้องแล้ว ประธานแห่งสภานั้น ๆ ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมตามกระบวนการพิจารณาญัตติแต่ละชนิด เมื่อการอภิปรายในญัตตินั้น ๆ สิ้นสุดลง ประธานสภาจะขอมติจากที่ประชุมตามวิธีการที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุมสภาได้กำหนดไว้ เมื่อสมาชิกของสภาลงมติเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการนับคะแนนเสียงและประธานสภาจะประกาศมติต่อที่ประชุมทันที เพื่อที่ประชุมจะได้รับทราบผลของการพิจารณาญัตตินั้นว่าผ่านการพิจารณาของสภาหรือตกไป

๔. คณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการ หมายถึง องค์กรภายในสภาซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และ/หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภา ซึ่งสภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา หรือจะกล่าวว่า คณะกรรมาธิการ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งประกอบเข้าด้วยกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่สำคัญให้แก่สภา อาจเรียกได้ว่าคณะกรรมาธิการเป็นสภาเล็กในสภาใหญ่ เพื่อต้องการจะแบ่งเบาภาระของสภาใหญ่นั้นเอง

ประเภทของคณะกรรมาธิการ

๑. คณะกรรมาธิการสามัญ ประกอบด้วยกรรมาธิการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเลือกและตั้งจากสมาชิกของแต่ละสภา โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการตราข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภาและกำหนดเรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละชุดได้ สำหรับกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญ ประกอบด้วยกรรมาธิการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเลือกและตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกหรือไม่ได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภาก็ได้ เพื่อให้ดำเนินการพิจารณาขอเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด เช่น คณะกรรมาธิการวิสามัญที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านชั้นรับหลักการในวาระที่ ๑ แล้ว เป็นต้น

๓. คณะกรรมาธิการร่วมกัน ประกอบด้วยกรรมาธิการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกหรือไม่ได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภา โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภามีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร

๔. คณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภา ประกอบด้วยกรรมาธิการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภา โดยมีจำนวนเท่ากันตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา เพื่อดำเนินการใด ๆ ตามที่รัฐสภากำหนด

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมาธิการไว้ดังนี้

มาตรา ๑๒๘ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการตราข้อบังคับการประชุม เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งรวมถึงเรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่ และองค์ประชุมของคณะกรรมาธิการด้วย ทั้งนี้ ข้อบังคับการประชุมในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด

มาตรา ๑๒๙ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือไม่ได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำการพิจารณาขอเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำการ การขอเท็จจริงหรือการศึกษาเรื่องใด ๆ ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการจัดคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่มีการกระทำการพิจารณาขอเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการขอเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนไม่ได้

คณะกรรมาธิการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาขอเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่น

ว่านั้นไม่ให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และไม่ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

อำนาจในการให้ความเห็นชอบ

๑. การให้ความเห็นชอบในเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้แก่

- (๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๗
- (๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๙
- (๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช

๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๐

- (๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๑
- (๕) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๑
- (๖) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๒ ในรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งแรก

แรก

(๗) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๒ ที่ระบุให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

(๘) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๑๔ กรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น ๙๐ วันแล้วไม่ได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่

(๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ กรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภา เพื่อให้มีการพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังไม่ได้ให้ความเห็นชอบที่เป็นอันตกไปนั้นมาพิจารณาต่อไป

(๑๐) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๕ กรณีที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ และขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภา เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีในอันจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และมาตรา ๑๖๕ กรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

(๑๑) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๗

(๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๖๒ กรณีพิจารณาคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

(๑๓) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๗๗

(๑๔) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบการทำหนังสือสัญญา กับนานาชาติประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศตามมาตรา ๑๗๘ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

(๑๕) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖

(๑๖) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒. การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๑.๑ การให้ความเห็นชอบบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

(๑) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

(๒) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ บทเฉพาะกาล ในระหว่าง ๕ ปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี... ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา)

๑.๒ การให้ความเห็นชอบบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วย

การยกร่างรัฐธรรมนูญ/กฎหมาย มีความสำคัญอย่างไร

ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ/กฎหมายทุกชนิด จำเป็นต้องใช้ภาษาที่เป็นการเฉพาะ ซึ่งเรียกกันว่า "ภาษากฎหมาย" ไม่ใช่การใช้ภาษาที่สละสลวยนิ่มนวล ใช้ถ้อยคำวิชาการที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ เพราะเมื่อใช้คำเหล่านี้แล้ว ความหมายอาจจะผิดหรือเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ในการยกร่างกฎหมาย จึงนิยมใช้หลักอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. ต้องมีความชัดเจน อย่างน้อยต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้คนทั่วไปเมื่อได้อ่านอย่างพิถีพิถราหัดแล้ว จะสามารถเข้าใจได้ว่ามีความหมายว่าอย่างไร

๒. ต้องไม่มีความซ้ำซ้อน เมื่อเขียนเรื่องใดในที่หนึ่งแล้ว ต้องไม่ไปเขียนในที่อื่นอีก กฎหมายไม่จำเป็นต้องเน้นย้ำ

๓. ต้องมีความกะทัดรัด ไม่ฟุ่มเฟือย ถ้อยคำที่ใช้ทุกถ้อยคำต้องมีความหมายตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ร่าง คำทุกคำที่ใช้ต้องมีความจำเป็นที่ต้องมีอยู่ เพราะต้องการความหมายของคำ ๆ นั้น ถ้าตัดออกเสียจะทำให้ไม่ได้ความตามที่ต้องการหรือความหมายผิดไป

การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

๑. การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุด และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

๒ การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ใดมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเห็นสมควร สงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวน อีกระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้ไต่สวนหาข้อเท็จจริง คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การให้ความเห็นชอบแต่งตั้งบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี

ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

คณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สามารถเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำไม่ได้

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังได้บัญญัติให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๗
- ๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๙
- ๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉะบับว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๐

๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๑

๕) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๑

๖) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๒

๗) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๒

๘) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๑๔๖

๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗

- ๑๐) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕
- ๑๑) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๗
- ๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๖๒
- ๑๓) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๗๗
- ๑๔) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘
- ๑๕) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖
- ๑๖) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ส.ส. และ ส.ว. ทำหน้าที่อะไรบ้าง

หน้าที่หลักของส.ส.และส.ว. คือการออกและกลั่นกรองกฎหมาย

การออกพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) แต่ละครั้งจะเริ่มจาก ส.ส. จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนที่มีในสภา (๕๐ คน)* เสนอร่าง พ.ร.บ. ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา โดยในขั้นตอนการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณากัน ๓ วาระ หากร่าง พ.ร.บ. นั้นผ่านการพิจารณาและลงมติผ่านทั้ง ๓ วาระในสภาผู้แทนราษฎร ก็จะถูกส่งไปให้วุฒิสภาพิจารณากลับกรองอีกขั้นตอนหนึ่ง โดยหากวุฒิสภาอนุมัติให้ พ.ร.บ. นั้นผ่านด้วยเสียงข้างมาก ร่าง พ.ร.บ. ก็จะถูกขึ้นนำทูลเกล้าฯ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้บังคับใช้เป็นกฎหมาย หรือ

วุฒิสภามีมติแก้ไขร่าง พ.ร.บ. แล้วส่งกลับไปให้ ส.ส. พิจารณาลงมติ หาก ส.ส. ยังคงยืนยันเห็นชอบกับร่าง พ.ร.บ. นั้น ก็จะมีการลงมติอนุมัติให้เป็นกฎหมาย หรือ วุฒิสภามีมติไม่อนุมัติร่าง พ.ร.บ. แต่ส.ว.ก็ไม่มีอำนาจปัดร่างนั้นตกไปเลย ร่าง พ.ร.บ. จะถูกเก็บไว้ ๑๘๐ วัน แล้วจึงตีกลับไปให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาใหม่อีกครั้ง หาก ส.ส. ยืนยันจะออกร่างกฎหมายดังกล่าว ก็ต้องมีเสียงโหวตในสภามากกว่า ๒๕๑ เสียง (มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร)

ทั้งนี้หากเป็นร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการเงินต้องได้รับคำรับรองจากนายกฯ ก่อน

นอกจาก พ.ร.บ. แล้ว ส.ส. และ ส.ว. ยังมีหน้าที่อนุมัติร่างพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีว่าจะให้บังคับใช้ต่อไปเป็นกฎหมายในระดับ พ.ร.บ. หรือไม่ หรือเข้าชื่อต่อประธานสภาให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่ามีเหตุอันเพียงพอจนต้องออก พ.ร.ก. จริงหรือไม่

คณะรัฐมนตรี และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกัน ๑๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเสนอร่าง พ.ร.บ. ให้รัฐสภาพิจารณาได้เช่นเดียวกัน

ส.ส. และ ส.ว. ยังมีบทบาทในการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วย โดยส.ส. อย่างน้อย ๑๐๐ เสียง (ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด) หรือ ส.ส. และ ส.ว. รวมกันไม่น้อยกว่า ๑๕๐ เสียง (๑ ใน ๕ ของสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน) สามารถเข้าชื่อเพื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้

ภายหลังจากเสนอแล้ว ต้องเข้าที่ประชุมรัฐสภาให้พิจารณา ๓ วาระจึงจะแก้ไขได้

วาระแรก : ต้องมีคะแนนเห็นชอบไม่น้อยกว่า ๓๗๖ เสียง (ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของทั้ง ๒ สภารวมกัน) และในจำนวนเสียงที่เห็นชอบนั้น ต้องประกอบด้วยเสียงเห็นชอบจาก ส.ว. อย่างน้อย ๘๔ เสียง (๑ ใน ๓ ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด)

วาระที่ ๒ : ต้องมีคะแนนเสียงสนับสนุนจากเสียงข้างมากของทั้งสองสภารวมกันรวมกัน

และวาระที่ ๓ : ต้องได้เสียงเห็นชอบจากทั้งสองสภาต้องไม่น้อยกว่า ๓๗๖ เสียง (มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด) และในนั้นต้องมีเสียงจาก ส.ส. ที่มาจากพรรคต่างๆ ที่ไม่ได้มีสมาชิกเป็นรัฐมนตรี

ประธานสภา หรือรองประธานสภา (พูดอย่างหยาบๆ คือ ส.ส. จากพรรคฝ่ายค้าน) คิดแล้วเป็น ๒๐% ของจำนวนที่นั่ง ส.ส. ที่พรรคเหล่านั้นมีรวมกัน อีกทั้งยังต้องมีเสียงของ ส.ว. อย่างน้อย ๘๔ เสียง (๑ ใน ๓ ของสมาชิกวุฒิสภา) สนับสนุนด้วย

รัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ ส.ว. สามารถเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับ ส.ส. ได้ในช่วง ๕ ปีแรก โดย ส.ส. อย่างน้อย ๕๐ เสียง (ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของสภาผู้แทนราษฎร) มีอำนาจเสนอชื่อแคนดิเดตนายกรัฐมนตรีจากรายชื่อที่พรรคการเมืองส่งให้ กกต. ก่อนหน้านั้นได้ โดยรายชื่อที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นรายชื่อของพรรคที่มี ส.ส. ไม่ต่ำกว่า ๒๕ คนในสภา

ในช่วง ๕ ปีแรก ตามบทเฉพาะกาล ส.ส. และ ส.ว. ร่วมเลือกนายกฯ ด้วยคะแนนเสียงอย่างน้อย ๓๗๖ เสียง (มากกว่ากึ่งหนึ่งของทั้งสองสภา)

หากเลือกนายกฯ จากในรายชื่อนี้ไม่ได้ ต้องโหวตด้วยคะแนนเสียง ๓๗๖ เสียง (ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของทั้งสองสภา) เพื่อขอให้แคนดิเดตนายกฯ ไม่ต้องมาจากแค่นักบัญชีที่พรรคการเมืองยื่น และโหวตเลือกนายกฯ ตามขั้นตอนปกติ

หลังจากช่วง ๕ ปีแรก รัฐธรรมนูญจึงจะให้ ส.ส. เป็นผู้เลือกนายกฯ เพียงสภาเดียว

ส.ส. และ ส.ว. ยังทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) ด้วย โดย ส.ส. สามารถตั้งกระทู้ถามและเปิดอภิปราย หรือหากมีเหตุพอ ส.ส. อย่างน้อย ๑๐๐ คน (ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕) สามารถขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ หากมีการลงมติไม่ไว้วางใจโดยมีคะแนนเสียงอย่างน้อย ๒๕๑ เสียง (มากกว่ากึ่งหนึ่ง) รัฐมนตรีคนนั้น หรือคณะรัฐมนตรีชุดนั้นก็จะต้องพ้นจากตำแหน่ง

ในส่วนของ ส.ว. พ.ร.บ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ยังให้อำนาจตรวจสอบและเร่งรัดให้รัฐบาลทำตามแผนยุทธศาสตร์ชาติไว้ด้วย โดยหากคณะรัฐมนตรีไม่ทำตามยุทธศาสตร์ชาติ ส.ว. ก็สามารถยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินได้

ส.ส. ไม่มีอำนาจแต่งตั้งองค์กรอิสระ

ส่วน ส.ว. มีอำนาจในการอนุมัติเห็นชอบผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ในการแต่งตั้งคณะกรรมการองค์กรอิสระอื่น ๆ อย่างป.ป.ช., ก.ก.ต., ผู้ตรวจการแผ่นดิน, คณะกรรมการผู้ตรวจเงินแผ่นดิน ก็ต้องได้รับการโหวตรับรองจากวุฒิสภาหลังผ่านการสรรหามาแล้วเช่นกัน

สรุป

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศใช้บังคับประชาชนทั้งประเทศ กฎหมายใดจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ แต่รัฐธรรมนูญก็เป็นกฎหมายธรรมดาทั่วไป ถ้าผู้ใหญ่ในบ้านเมืองไม่สนใจไม่ปฏิบัติตามและหรือกระทำการละเมิดรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นเช่นนี้รัฐธรรมนูญก็เป็นแค่กระดาษธรรมดา ดังนั้น ประชาชนทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศต้องช่วยกันรักษารัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ยาวนานที่สุด และที่สำคัญคือต้องศึกษาและอ่านรัฐธรรมนูญให้เข้าใจ เป็นคนไทยต้องรู้กฎหมายหลักการพื้นฐานยิ่งกว่าวิธีการในระบอบประชาธิปไตยเพียงประการเดียว ด้วยการใช้เวลาสร้างบรรยากาศแห่งความสงบเรียบร้อยและปรองดอง เพื่อนำความสุขที่สูญหายไปนานกลับคืนสู่ประชาชน ด้วยการปฏิรูปกฎเกณฑ์บางเรื่องที่เคยเป็นขบวนการความขัดแย้งไม่ชัดเจน ไร้ทางออกในยามวิกฤติ ขาดประสิทธิภาพหรือไม่เป็นธรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ

ประชาชนส่วนใหญ่ โดยจะก้าวข้ามให้พ้นความขัดแย้ง ที่นำไปสู่ความริ้วฉานอันต่อเนื่องยาวนาน รัฐธรรมนูญ จึงต้องมีความเป็นธรรม ความเสมอภาค และเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการเพิ่ม อำนาจและบทบาทของภาคประชาชนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจ และ เข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง มีความสมดุล ความยั่งยืน ด้วยการยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความ เชื่อมั่นในกระบวนการพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความสุขมวลรวม ไม่ใช่หลงใหลอยู่กับมายาคติด้านการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจท่ามกลางการสูญเสียประโยชน์ทางสังคมดังเช่นที่เป็นมา นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศแทน ประชาชนโดยไม่ถูกครอบงำจากอิทธิพลใด ๆ จึงกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็น ผู้แทนของปวงชนชาวไทยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ แต่การที่จะได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวแทนของปวงชนอย่างแท้จริงนั้น ประชาชนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย และที่สำคัญภาครัฐ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและความผาสุกของประชาชน อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

กลุ่มงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗, เข้าถึงจาก

<http://library๒.parliament.go.th/museum/museum.html>

คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ, ๒๕๕๘, จุลสารรัฐธรรมนูญ ฉบับปฏิรูป เป็นอย่างไร, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม ๒๕๕๘

ดร.บวร เทศารินทร์, ๒๕๖๐, กว่าจะมาเป็นรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

สืบค้นจาก <http://www.drborworn.com/article/detail.asp?id=๒๒๐๓๓>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” (๖ เมษายน ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๐ก.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ, คณะทำงานจัดโครงการสัมมนาเพื่อรองรับการให้บริการวิชาการภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่, ๒๕๖๐, รัฐสภาไทยภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่. เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสัมมนาเพื่อรองรับการให้บริการวิชาการภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา, บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, เอกสารเผยแพร่สำนักวิชาการ